روزنامه کثیرالانتشار سراسری ارک

* یکشنبه
* ۳۰ مهر ۱۳۹۶
*۲۲ اکتبر ۲۰۱۷
* سال: بیست و هفتم
* شماره (سایی): ٤٢٣٤
* ایرمی یئدینجی ایل

* صفحه ۸ ادبیّات

کوراوغلوینان دلی حسن

گئچن ساین ادامه سی...
یوخسا آسلان کیمی جوشا گله‌رم،
آند ایچمیشم بو گون دؤیوش اولماسین.
مرد ایگیدلر موختدن سئچیلسین،
قاری دوشمن دره‌لره تؤکولسون،
بیزیم آرامیزدا مونصیف تاپیلسین،
آند ایچمیشم بو گون دؤیوش اولماسین.
چکرم قیلینجی، کسه‌رم یولو،
منم ایگیدلرده بیر دلی، دولو
هله جوشماییبدی بو قوچ کوراوغلو،
آند ایچمیشم بو گون دؤیوش اولماسین.
دلی حسن ائله بیلدی کی، کوراوغلو اوندان قورخور. گئری قانریلیب، باشی‌نین آداملارینا دئدی:
– ایه، من ده ائله بیلمیشم کی، بو دوغرودان دا ایگیددی. سن دئمه، بو یانشاق گوزه‌نین بیریسی ایمیش. توتون، یئکه-یئکه دانیشدیغینا گؤره آتینی الیندن آلین، اؤزونه ده بیر-ایکی ووروب یولا سالین.
کوراوغلو باخدی ایش داواسیز کئچمه‌یه‌جک. میسری قیلینجی چکیب، آلدی گؤرک نه دئدی:
آجیقلانما، دلی حسن،
میسری قیلینجا قاتارام.
آتیلارام شششپر کیمی،
باغرین باشینا باتارام.
نامرد ندی اؤزون اؤیه؟
مئیداندا مرد ایگید سؤیه؟
قاچیب چیخار اولسان گؤیه،
کمند توللایب توتارام.
نه باخیرسان کوسور کیمی؟
یارپاق نئجه اسیر کیمی؟
ایندی سنین یئسیر کیمی
قوللارین دالدا چاتارام.
هایقیریب آچسام مئیدانی،
سو تک آخیدارام قانی،
دسته‌یب بَیی، خانی،
قیرات دؤشونه قاتارام.
قوچ کوراوغلو اؤز کاریندا،
یالان اولماز ایلقاریندا.
چکیب حلب بازاریندا
سنی قول دئییب ساتارام.
کوراوغلونو بو سؤزوندن دلی حسن قیزیشدی. اؤزو چکیلدی بیر کناردا دوردو، باشینداکی آداملارا حؤکم ائله‌دی کی، کور اوغلونو توتسونلار.
دلی حسنین دسته‌سی کوراوغلویا هوجوم ائله دی. کور اوغلو آتی جؤولانا گتیریب، قیشمیز شیر کیمی اونلارین اوستونه جومدو.
بیر یاندان کوراوغلو، بیر یاندان قیرات آز واختدا دسته‌نی قاتیمقاتیم قاتلاییب الدن-آیاقدان سالدیلار. دسته‌دن قیریلان قیریلدی، قالانلار دا قاچیب داغیلدیلار. کوراوغلو دسته‌نی داغیلمیش گؤروب، قیراتی ایلدیریم کیمی سوزدوردو، چکیلیب بیر یاندا دوران دلی حسنین اوستونه سوردو.
اوزونو اونا توتوب، آلدی گؤرک نه دئدی:
قیراتی گتیردیم جؤولانا، ایندی
وارسا ایگیدلرین مئیدانا گلسین!
گؤرسون من دلی‌نین ایندی گوجونو،
بویانسین اندامی آل قانا، گلسین!..
قورخوم یوخ پاشادان، سولطاندان، خاندان،
گلسین منم دئین، کئچیردیم ساندان،
ارلر دالدالانیب قورخماسین قاندان،
آت سورسون، قووغایا مردانا گلسین!..
کوراوغلو ایلمز یاغییا، یادا،
مردین اسکیک اولماز باشیندان قادا.
نره‌لر چکرم من بو دونیادا،
گؤستررم محشری دوشمانا، گلسین!..
دلی حسنله کوراوغلو داوا ائله‌یه‌سی اولدولار. قیلینجلارینی چکیب، بیربیرینه هوجوم ائله‌دیلر. قیلینجدان موراد حاصیل اولمادی، عمودا ال آتدیلار. عموددان موراد حاصیل اولمادی، نیزه‌یه ال اوزاتدیلار. نیزه‌دن ده کار آشمادی. آخیردا آتدان دوشدولر، گولشمه‌یه باشلادیلار. دلی حسن ایله کوراوغلو چوخ گولشدیلر، گاه او بونا گوج گلدی، گاه بو اونا گوج گلدی. قوچ کوراوغلو آخیردا بیر دلی نره چکیب دلی حسنی گؤتوروب یئره ووردو.دیزینی سینه‌سینه دایادی، الینی قیلینجا آتاندا، دلی حسن بیر آه چکدی.

آردی وار

ستارخان

***میرزا علی اکبر طاهرزاده صابیر**

حال مجذوبیم گوروب قاره دئمه دیوانه دیر
نعره ی شوریده می ظن ائتمه بیر افسانه دیر
شاعر طبعیم دنیز شعر تریم دردانه دیر
بهجتیم، عشقیم، سروریم، وجدیم احرارانه دیر
انجذابیم جرئت مردانه ی مردانه دیر
آفرینیم همت والای ستارخانه دیر

تاکی میللت مجمعین تهراندا ویران ائتدیلر
تورکلر ستارخانیله عهد و پیمان ائتدیلر
ظلم و استبداده قارشی نفرت اعلان ائتدیلر
میللته میلّیته جان نقدی قوربان ائتدیلر
آیه ی ذبح عظیم اطلاقی اول قوربانه دیر
آفرینیم همت والای ستارخانه دیر

حق مددکار اولدی آذربایجان اتراکینه
آل قاجارین پروتست ائتدیلر ضحاکینه
اول شهیدانین سلام اولسون روان پاکینه
کیم توکولموش قانلاری تبریز و تهران خاکینه
اونلارین جنت دئییل دیر منزلی آیا نه دیر؟
آفرینیم همت والای ستارخانه دیر

ایشته ستارخان باخیز بیر نوعی اقدامات ائدوب
بیر وزیر و شاهی یوخ! دونیانی یکسر مات ائدوب
عرض اسلامی، وطن ناموسینی یوز قات ائدوب
حرمت حیثیت میللتین اثبات ائدوب
ایندی دونیانین توجه نقطه سی ایرانه دیر
آفرینیم همت والای ستارخانه دیر

ایشته ستارخان! ایرانی احیا ائیله دی
تورک لوک، ایرانلیلیق تکلیفین ایفا ائیله دی
بیر رشادت، بیر هنر گوستردی دعوا ائیله دی
دولتین بیر عینی نی دونیاده رسوا ائیله دی
قاچمیوب پروانه تک اوتدان دئمه پروانه دیر
آفرینیم همت والای ستارخانه دیر

آفرین تبریزیان ائتدیز عجب عهد و وفا
دوست و دشمن ال چالیب ائیله ر سیزه صد مرحبا
چوخ یاشا دولتلی ستارخان! افندیم چوخ یاشا
جنت اعلاده پیغمبر سیزه ائیله ر دعا
چون بو خدمتلر بوتون اسلامه دیر، انسانه دیر
آفرینیم همت والای ستارخانه دیر

****

بیر مجلسده اون ایکی کیشی‌نین صحبتی

وکیل: حق‌سیزه حقلی دئییب بیر چوخ گناهه باتمیشام
حکیم: دردی تشخیص ائتمییوب، قوم- اقربا آغلاتمیشام
تاجر: من حلال‌ایله حرامی بیر- بیرینه قاتمیشام
روضه خوان: امتین پولین آلیب، من گوزلرین ایسلاتمیشام
درویش: نرده بولسام سوق آچیب مین- مین یالان سوز ساتمیشام
صوفی: روز و شب حق، حق دئییب، من هر کسی اویناتمیشام
ملانما: گونده بیر فتوا ایله، مخلوقی من آلداتمیشام
علم: قطع امید ائتمیشم، یک‌سر بو قومی آتمیشام
جهل: اورتادا کیف ائیلییوب، من هر مرامه چاتمیشام
شاعر: بولبوله، عشقه، گوله، دائر یالان فیرلاتمیشام
عوام: آنلامام هرگز، جهالت بسترینده یاتمیشام
غزئته‌چی: من جریده‌م دولماق ایچون مطلبی اوزاتمیشام

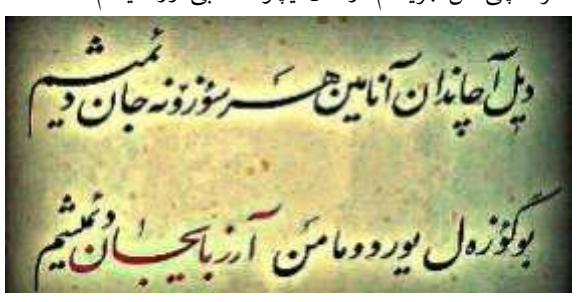

یاتا بیلمه ییرم

***استاد شهریار**

بو گئجه من کی یاتا بیلمه ییرم باشی
باشلاره قاتا بیلمه ییرم
یوخوسوزلوق منی قاتلاشدیردی من بو نامرده
باتا بیلمه ییرم
اؤغری قالدیردی قازان – قابلامامی
کیم ال آتسین حاجاتا؟ بیلمه ییرم
اؤغرونون کیم یئتیریب اؤمباسین ازیخلیا
بیر زؤپاتا بیلمه ییرم!
آیلیق آلدوق ، ا وئردیک گئتدی نه یئیه ک ،
ای وای آتا ! بیلمه ییرم
ده ده میز یؤخ ، کیمه چکمک باراتی
کیمی سالماخ باراتا بیلمه ییرم
جیب ده قالمیشسادا بیر بئش ماناتیم
نه آلیم بئش ماناتا بیلمه ییرم
ده لی شیطان دئیری : یؤرقانی سات!
قیشدی ، یؤرغاندی ، ساتا بیلمه ییرم!!
قار دئییر گل کیشی سن پامبوغ آتاق کیشی !
من پامبوغ آتا بیلمه ییرم!!
هی گلیب ، مندن آلیرلار شتلی کیم
سالیب مازی ماتا بیلمه ییرم؟
زندگانلیق قؤراتا بیر شیئی اؤلوب یه
لازم قؤراتا بیلمه ییرم
بیر سوموک دور کی بؤغازلاردا
قالیب کیم آتا یاکیم اوتا بیلمه ییرم
قار- یاغیشدا بونه قؤندوم – کؤشدوم؟
نیه دوشدوک بو اؤتا بیلمه ییرم
بو کتابلار ئوزی بیر آت یوکودور بونی
کیم چاتسین آتا بیلمه ییرم
چای سیزام تاپمیورام چای پاکاتین نه
گلیب بو پاکاتات بیلمه ییرم
هی سؤیوقدان قورولوب بیگ دورورام
کیمدی یئنگه - موشاتا بیلمه ییرم
ال کی دوتمور یازام ، ال تاپاقدا قلمه
یا داواتا ، بیلمه ییرم
گئجه میز صبح اؤلاجاق یا هله وار؟
باخیرام هی ساعاتا بیلمه ییرم
قوش اوچار ، آممانه درمان ائله مک؟
داش ده گن قؤل قاناتا بیلمه ییرم
آی قاداشلار ! منه بیر ال یئتیرون یوک
آغیرلاشدی چاتا بیلمه ییرم
طبع شعریم دایانیب ، سؤنجوق آتیر
من ده کی سؤنجوق آتا بیلمه ییرم

بایاتیلار

آتیمیزی قوشالیم
داغی-داشی آشالیم
سن یاغیش اول، من بولوت
یاغارکن قووشالیم
***
فلکین ایشی دوشسون
آغزیندان دیشی دوشسون
اونوندا منیم کیمی
نامرده ایشی دوشسون
***
فلکین قهری منه
گلمیری رحمی منه
دولدورور غم باده سین
ایچیردیر زهری منه
***
فلکین داد الیندن
اولمادیم شاد الیندن
یاپیشایدیم یاخاندان
چکیدیم داد الیندن

آتا بابا سؤزلری

باشماق پالچیقسیز اولماز.
****
باشماقچی‌نین باشماغی اولماز، بؤرکچونون بؤرکو.
****
باغا باخارسان باغ اولار، باخمازسان داغ اولار.
****
باغبان باغبان اولسا، نئیله‌یبر باغ دیواری؟!
****
باغبان تلسر، آرمود واختیندا یئتیشر.
****
باغبانین کؤنلو اولسا، نه گلیب باغدا پایا؟!
****
باغدا اریک وار ایدی، سلام-ملیک وار ایدی،
باغدان اریک قورتاردی، سلام-ملیک قورتاردی.
****
باغی باغبان یئیر، قویونو چوبان.
****
باغی وئر باغبانا، یاریسین یئسه ده.
****
باغلی باغینی قییدی، باغبان سالخیم قییمادی.
****
باغا قینیندان چیخدی، داها قینین بَینمه‌دی.

مشاهیر و شخصیت های چشمگیر آذربایجان

پرفسور محمد علی فرزانه حیاتی

محمدعلی فرزانه ۱۳۰۲ اینجی گونش ایلینده مش اکبر آدلی بیر عائله‌ده تبریزین چای قیراغی محله‌سینده ماهی آدلی آنادان دونیایا گؤز آچمیش، ۷ یاشا چاتارکن دارالتربیه مکتبینه یازیلمیش، اورادا آذربایجانین تانینمیش آرتئستی و تیاترچی سی محمد علی رشدی، مکتب موعاوینی ایله تانیش اولمش.
محمدعلی فرزانه آنا دیلینه اولدوقجا دوشگون بیر اینسان کیمی فارس کیلاسلارینا قاتیلماسینا باخمایاراق اؤز آنا دیلی نی اوخویوب و اؤیرنمک حسرتی ایله یاشامیش، آتا و آناسی مالی باخیمدان یوخسول اولدوقلاری اوچون او گوندوزلر قالی توخوماقلا و گئجه لر ایسه مکتبه گئتمک ایله مشغول اولموش و اورتا مکتب تحصیلاتینی تبریزین عالی مکتبینده (دانشرای عالیده) باشا چاتدیرمیش.
گئجه و گوندوز وئردیگی امک کؤلگه سینده محمدعلی فرزانه ۱۸ یاشیندا معلم اولموش.
او معلیم لیک مسلکی نین قیراغیندا تبریزین تربیت کتابخاناسیندا ایش ایله مشغول اولاراق تبریزده یاییلان گونده لیکلره مقاله یازمانی دا نظردن قاچیرمامیش. محمدعلی فرزانه تربیت کیتابخاناسیندا ایشلرکن اوزرینه توز قونموش دینده باطیل کیتابلار دئیه بیر کیتاب بوغچاسی ایله اوزله شمیش.
او کیتابلاردان بیری کئچن یوزایلین اوواللرینده گیلیسلی رفعتین تورکیه ده یاپینلاتدیغی ده ده قورقود کیتابی ایمیش. بو کیتاب محمدعلی فرزانه ده بؤیوک ماراق دوغورموش.
محمدعلی فرزانه بو کیتاب داستانلاری اوزره آوروپا، تورکیه و آذربایجاندا یاییلان مقاله و کیتابلاری توپلاماغا باشلامیش و ۱۳۲۴- ۱۳۲۵ اینجی ایللرینده تبریزده نشر اولان آذربایجان قزئتینده ده ده قورقود داستانلاریندان بؤلمه لر چاپ ائتدیرمیش.
محمدعلی فرزانه ۱۳۲۹ ایلینده سیاسی اولماق ایتتیهامی ایله شاهلیق حاکیمیتی طرفیندن توتولاراق دوستاقلانمیش و ۱۳۳۲ اینجی ایل تبریزدن تهرانا کؤچه رک اورادا معلیملیک و اؤز عئلمی فعالیتینی سوردوره رک ۱۳۴۲ اینجی ایلده بایاتیلار آدلی کیتابی چاپ ائتدیرمیش.
محمدعلی فرزانه آنا دیلی اوزره یازیر: منیم آنا دیلیمیزین سوز خزینه سی و میللی وارلیغیمیزین هامیدان پارلاق و صاف آیناسی اولان خلق ادبیاتیمیزین گئنیش و رنگارنگ دونیاسی ایله تانیشلیغیم آنامدا اولموشدور.

آردی وار

کوراوغلو یئنی دنییم له

*** محمد اشراقی**

۳۲

گئچن ساین ادامه سی...

کوراوغلونون توقات سفری

عاشیق سؤزو:
عاشیق جنون:
سنه دئییم، چنلی بئل دیر
محبوب خانیم بیزیم یئرلر
دلی لری دورنا تئل لی
محبوب خانیم ، بیزیم یئرلر!

ائیواز بالی اوردو باسان
بللی احمد بیره بوسان
دمیرچی اوغلو دلی حسن
محبوب خانیم، بیزیم یئرلر!

دلی لری قوشا قوشا
دشمن گؤرسه چکر حاشا
باتا بیلمز سلطان پاشا
محبوب خانیم بیزیم یئرلر؟

گولی، نرگیزی بیتنده
شیدا بلبل لر اؤتنده
عاشیق جنون یاز یئتنده
محبوب خانیم، بیزیم یئرلر

یئنی دئییم:
محبوب خانیم دئدی عاشق دئ بیزه
چنلی بئل ده حکم سورر کیم سیزه؟

عاشیق سؤزو:
عاشق جنون:
نعره چکوب دشمن اوسته گئدنده
میدان دا گؤستریر هنر کوراوغلو
قولاج قولین گیروب ششپر آتاندا
ووراز داغی داشی الر کوراوغلی

تئز سئچن دیر دشمن فتنه فئلینی
نامرد قویابیلمز یئره بئلینی
یؤن چئویرسه تالار رومون ائلینی
قویماز اؤلکه نیزده مه لر کوراوغلی

هردن دوشور پاشالارلا دعواسی
کسیلمز ساواشی، جنگی، غوغاسی
جنون دئییر چنلی بئلین آغاسی
یئدی مین دلّیه سرکار کوراوغلی

یئنی دئییم :
محبوب خانیم دئدی عاشق بیلرسن ؟
کوراوغلودان یئکه سؤزلر دئییرسن؟!
ایگیت اولسا گلر منی آپارار
دیریلیک ده من له یاخشی یارایار
عاشق جنون آلدی خانیم نمرین
باغلادی تئز قاییتماغا کمرین
دوشدو یولا چنلی بئله گلمگه
محبوب خانیم سؤزلرینی دئمگه
گلیب چاتدی چنلی بئله گئجه نی
کوراوغلویا دئیه روم دا گئچه نی
کوراوغلویلا دلی لری گؤره نده
بیلدیگیله گؤردوگونو دئینده
سوروشدولار هارالاردا گزردین؟
سؤیله گؤره ک کیم له گئدیب گلردین ؟

عاشیق سؤزو:
عاشق جنون:
گئدرکن چیخدی قارشیما
محبوب خانیم، محبوب خانیم
سئودانی سالدی باشیما
محبوب خانیم، محبوب خانیم

دوروشو بنزر طرلانا
گؤزه ل دوغوب دوغان آنا
تؤکوب تئل لرین گردانا
محبوب خانیم، محبوب خانیم

گؤزی گؤیچک قاشی قلم
اولماز بئله شیرین کلام
چکیر حسرتینی عالم
محبوب خانیم، محبوب خانیم

دلی کونول تلاشینده
جان قوورولار آتشینده
قیرخ اینجه قیز وار باشیندا
محبوب خانیم، محبوب خانیم

عاشق جنون چکر نازی
اوره ک آچار خوش آوازی
روم ائلینده پاشا قیزی
محبوب خانیم، محبوب خانیم

آردی وار